ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
ATATURK UNIVERSITY PUBLICATIONS
Eastern Geographical Review

Araştırma Makalesi *Research Article* DOI: 10.17295/ataunidcd.1732825

Kentlerde Yaşam Kalitesindeki Farklılaşmalar: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

Differentiations in Quality of Life in Urban Areas: A Scale Development Study

Ayşegül YILDIZ
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Bilim Dalı, İzmir, Türkiye

Çiğdem ÜNAL
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü, İzmir, Türkiye

ÖZET

Son yıllarda kentlerde yaşanan sosyo-mekânsal ayrışma olgusu, kentsel yaşam kalitesinde birtakım farklılaşmaları ortaya çıkarmıştır. Söz konusu farklılaşmalarının hangi boyutlarda ortaya çıktığının belirlenmesi, kentsel planlama ve kamu politikalarının toplumsal ihtiyaçlara daha adil, sürdürülebilir ve etkin biçimde yönlendirilmesini sağlamak için önemlidir. Bu araştırma; barınma, gelir, toplumsal duyarlık, eğitim, sağlık, iş yaşamı, erişilebilirlik ve katılım, çevresel sorunlar ile güvenlik gibi değişkenler üzerinden bir "yaşam kalitesi ölçeği" geliştirme amacıyla yapılmıştır. Veriler 400 kişiden oluşan iki farklı örneklem grubundan elde edilmiştir. Düzenlenen anket maddelerinin bilimsel yöntemlere dayanarak geçerliği ve güvenirliği yüksek bir ölçme aracını ortaya koyabilmek için madde analizleri sürecinde, her bir maddenin ölçek bütünüyle ilişkisini gösteren madde-toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Uygulanan madde-analizi sonuçlarına göre ölçeğin genel iç tutarlılık seviyesi düşük olan maddeler çıkarılmış ve madde sayısı 54'e inmiştir. Ayrıca teorik olarak öngörülen faktör yapısının ampirik verilerle uyumunu test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapı geçerliğinin tespitinden sonra güvenirlik niteliğini ortaya koymak için iç tutarlılık göstergesi olan Cronbach's Alpha (α) katsayısı hesaplanmıştır. Oluşturulan kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin genel Cronbach Alfa katsayısı ,947 olarak bulunmuştur. Bu yüksek değer, ölçüm aracının genel yapısının son derece güçlü bir iç tutarlılık düzeyine sahip olduğunu ve güvenirliğini açık biçimde desteklediğini göstermektedir. Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin bundan sonra yapılacak araştırmalarda sosyo-mekansal ayrışmayı ölçmeye yönelik önemli bir ihtiyacı karşılayacağı ve alanda yapılacak bu tip çalışmalarda önemli bir veri toplama aracı olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kent, yaşam kalitesi, farklılaşmalar, ölçek geliştirme

ABSTRACT

In recent years, the phenomenon of socio-spatial segregation in cities has led to significant differentiations in the quality of urban life. Identifying the dimensions in which these differentiations emerge is crucial for guiding urban planning and public policies in a more equitable, sustainable, and effective manner in line with societal needs. This study aims to develop a Quality of Life Scale based on variables such as housing, income, social sensitivity, education, health, working life, accessibility and participation, environmental problems, and safety. The data were collected from two different sample groups consisting of a total of 400 participants. In order to develop a valid and reliable measurement instrument based on scientific methods, item analyses were conducted, and item–total correlation coefficients were calculated to determine the relationship of each item with the overall scale. Based on the results of the item analysis, items with low internal consistency were removed, and the number of items was reduced to 54. Furthermore, Confirmatory Factor Analysis (CFA) was conducted to test the compatibility of the theoretically proposed factor structure with the empirical data. Following the establishment of construct validity, the Cronbach's Alpha (α) coefficient, an indicator of internal consistency, was calculated to assess reliability. The overall Cronbach's Alpha coefficient of the developed quality of urban life scale was found to be 0.947, indicating an exceptionally high level of internal consistency and strongly supporting the reliability of the measurement instrument. It is anticipated that this quality of urban life scale will meet a significant need in measuring socio-spatial segregation in future studies and will serve as an important data collection tool for this kind of research to be conducted in the field.

Keywords: Urban area, quality of life, differentiations, scale development

Bu çalışma, Çiğdem ÜNAL danışmanlığında Ayşegül YILDIZ tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

This study is derived from the master's thesis prepared by Ayşegül YILDIZ under the supervision of Çiğdem ÜNAL.

Geliş Tarihi/Received 02.07.2025
Kabul Tarihi/Accepted 14.06.2026
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2026

Sorumlu Yazar/Corresponding author: Ayşegül YILDIZ
E-mail: aysegul_yldz035@hotmail.com

Cite this article:
Yıldız, A., & Ünal, Ç. (2026). Differentiations in quality of life in urban areas: A scale development study. *Eastern Geographical Review,* (55), 159-170.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Kentleşme olgusu, yalnızca nüfusun artışıyla ve kent sayısının artmasıyla ilgili olmayıp; sosyal, kültürel ve mekânsal değişim süreçlerini de içeren çok boyutlu bir dönüşüm olarak kabul edilmektedir. Bu dönüşüm süreci, özellikle kapitalist üretim ilişkilerinin ve neoliberal politikaların etkisiyle, kent mekânında eşitsiz ve parçalı bir yapı ortaya çıkarmaktadır (Brenner ve Theodore, 2005; Lefebvre, 1991). Sosyo-mekânsal ayrışma olarak adlandırılan bu olgu aynı zamanda, farklı toplumsal grupların kentsel mekânlarda ekonomik, kültürel ve sosyolojik nedenlere bağlı olarak ayrışmış görünümler sergileyerek yerleşmelerini ifade etmektedir. Daha net bir ifadeyle, kentlerde sosyo-mekânsal ayrışma, farklı sosyo-ekonomik grupların kentsel mekân içinde gelir, eğitim ve yaşam koşullarına bağlı olarak birbirinden ayrışmış alanlarda yoğunlaşması sürecidir (Harvey, 2012, ss. 5–7; Massey ve Denton, 1988, ss. 281–282).

Neoliberal kentleşme politikaları, özellikle 1980 sonrası dönemde, kentsel mekânda piyasalaşmayı, özelleştirmeyi ve sermayeye uygun mekânsal düzenlemeleri ön plana çıkararak; sosyal adaleti ikinci plana itmiştir (Harvey, 2010). Bu bağlamda kentler, sadece fiziksel yapıların toplandığı yerler değil; aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin, ayrımcılıkların ve farklı yaşam tarzlarının mekânda somutlaştığı alanlar haline gelmiştir (Karaoğlu, 2016). Sosyo-mekânsal ayrışma, özellikle güvenlikli siteler, lüks konut alanları ve marjinalleştirilmiş mahalleler arasında giderek keskinleşen sınırlarla görünürlük kazanmıştır (Geniş ve Çelik, 2012).

Kentlerde yaşanan bu ayrışma, yalnızca mekânsal bir farklılaşma değil; aynı zamanda sınıfsal farklılıkların mekân üzerinden yeniden üretilmesi sürecidir. Massey ve Denton (1988) "konut ayrışması, farklı toplumsal gruplar arasındaki eşitsizlikleri kalıcı hâle getiren temel mekânsal mekanizmalardan biri" olarak ifade etmektedir. Harvey ise, mekânsal ayrışmanın kent hakkı ile ilişkisini vurgulayarak "mekânsal bölünmeler, kentsel kaynaklara erişimdeki eşitsizlikleri derinleştirerek sosyal adaletsizliği görünür kılmaktadır." Benzer biçimde, Castells (1977) sosyo-mekânsal ayrışmayı kentlerin yapısal bir sonucu olarak ele almakta ve "kent mekânının, toplumsal yapının bir yansıması olduğunu, bu nedenle sınıfsal ve ekonomik ayrımlar mekânda ayrışma olarak ortaya çıktığını" iddia etmiştir.

Yaşam kalitesi çok boyutlu bir kavram olup; bireylerin yaşadıkları çevreden duydukları memnuniyetin ekonomik, fiziksel ve sosyal değişkenlerin ölçüsünü göstermektedir. Kentsel mekân içerisinde farklı sosyoekonomik grupların yaşam kalitesine ilişkin deneyimleri; altyapı hizmetleri, çevresel koşullar, güvenlik, ulaşım, konut kalitesi ve kamusal hizmetlere erişim gibi birçok parametreye göre değişkenlik göstermektedir (Marans, 2003). Bu değişkenlik, kent mekânının sadece fiziksel değil, aynı zamanda toplumsal olarak da bölünmesine neden olmaktadır.

Kentleşme süreci, ekonomik, kültürel ve sosyal farklılıkları mekânsal olarak görünür hâle getirmiş ve sosyo-mekânsal ayrışmayı derinleştirmiştir (Tekeli, 2011). Kırsal kesimlerden kent merkezlerine yönelen göç hareketleri, farklı gelir gruplarının kent içindeki dağılımını etkilemiş; düşük gelir grupları çoğunlukla gecekondu bölgelerinde, yüksek gelir grupları ise güvenlikli sitelerde veya prestijli semtlerde yoğunlaşmıştır (Keleş, 2017). Bu ayrışma, kaynakların adaletsiz dağılımı, sınıfsal eşitsizlikler ve mekânsal politikaların sonucudur (Mutlu ve Varol, 2017). Toplumsal yapıların mekânda ayrışarak konumlanması hem sosyal adaletin hem de mekânsal adaletin bozulmasına yol açmakta; yer seçimindeki tercihler, kapitalist üretim biçimi ve yönetim modelleriyle ilişkilendirilmektedir. Kentlerin istihdam, hizmet ve ekonomik fırsatlar açısından sunduğu avantajlar, bireylerin yerleşim tercihlerini doğrudan etkilemekte ve bu da sınıfsal temelli bir yerleşim yapısını beraberinde getirmektedir. Bu süreçte, ekonomik ve sosyal sermayeye sahip kesimler yaşam kalitesinin daha yüksek olduğu bölgelerde yoğunlaşırken, dezavantajlı gruplar kentin çeperlerine veya altyapı hizmetlerinden yoksun alanlara yönelmektedir (Kesiriklioğlu, 2010). Sosyo-mekânsal ayrışmanın temelinde, sosyal sınıflar arasındaki farklı yaşam tarzları ve bu yaşam tarzlarının mekânsal yansımaları yer almaktadır (Kurtuluş, 2005).

Türkiye'de kentleşme ve sanayileşme süreçlerinin çok hızlı yaşanması, kaynakların denetimsiz kullanımı ve tüketimine yol açarak özellikle sosyo mekânsal ayrışmaları daha belirgin hale getirmiştir. Zamanla kentlerimizde biriken nüfus grupları arasında büyüyen sosyal ve ekonomik farklılaşmalar; kentsel yoksulluk, kentsel güvenlik gibi sorunları ortaya çıkarmış ve kentsel yaşam kalitesini olumsuz etkilemeye başlamıştır. Bu çalışmanın temel amacı kentlerde biriken nüfus grupları arasında görülen sosyal ve ekonomik farklılaşmaları; kentsel yoksulluk, kentsel güvenlik gibi sorunlar temelinde kentsel yaşam kalitesini ölçebilmek amacıyla bir ölçek geliştirmeyi hedeflemiştir.

Kentlerde yaşam kalitesini ölçen uluslararası düzeyde kabul görmüş birkaç ölçek vardır. WHOQOL-BREF (Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği), OECD Better Life Index (İyi Yaşam Endeksi), City Prosperity Index (UN-Habitat) başlıcalarıdır. Bunlar genellikle şehirlerdeki yaşam düzeyini, hizmetlere erişimi, refahı ve çevresel–sosyal koşulları ölçmek için istatistiki verilerden hareketle kullanılır. Bu araştırmada ise likert ölçeği kullanılarak bir yaşam kalitesi ölçeği geliştirmek hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu araştırma, kentlerde sosyo-mekânsal ayrışmanın yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlayan nicel bir araştırma olup, betimleyici ve ölçek geliştirmeye dayalı bir desenle yürütülmüştür. Sosyo-mekansal ayrışma çerçevesinde yaşam kalitesi ölçeğinin hazırlanmasına zemin oluşturmak amacıyla ilk anket uygulaması Ayşegül YILDIZ tarafından 2023-2024 yılında yapılmış ve aynı kentte yaşayan insanlar arasındaki kentsel yaşam kalitesinde ortaya çıkan farklılıklar araştırılmıştır. Bu araştırmada kullanılan anket soruları tekrar gözden geçirilmiş etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca alanında uzman, deneyimli akademisyenlerle görüşülmüş onlardan gelen dönüşler dikkate alınarak "kentlerde yaşam kalitesindeki farklılaşmalar" ölçeğinin madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulurken yapılan madde analizi sonucunda iç tutarlılığı olumsuz etkilediği belirlenen 19, 23, 30, 34, 35, 37 ve 59 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddelerin ölçekten çıkarılması sonucunda analizler tekrardan yapılmış ve ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının anlamlı bir şekilde yükseldiği görülmüştür. Ölçek, 54 madde üzerinden analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)

Araştırmanın evrenini, İzmir ilinde farklı sosyo-ekonomik özellikler gösteren kentsel yerleşim alanlarında yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem, İzmir ili Narlıdere ilçesinde yer alan 2. İnönü Mahallesi ve Narlı Mahallesinde yaşayan yerel halktan seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme süreci, iki aşamalı örnekleme ile gerçekleştirilmiştir (Babbie, 2013; Büyüköztürk, 2021). İlk aşamada, araştırmanın amacına en uygun verilerin toplanabileceği kentsel alanları belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda çalışma alanlarının belirlenmesinde iki temel kriter esas alınmıştır. Birinci kriter, insan yoğunluğunun yüksek olduğu alanların

belirlenmesidir. İkinci kriterde ise katılımcıların sorulara rahat cevap verebilecekleri rahat ve güvenli alanlar olması gözetilmiştir. Örnekleme sürecinin ikinci aşamasında ise, veri toplamak için belirlenen bu alanlardaki katılımcıların seçimlerine odaklanılmıştır. Araştırma grubunun çeşitliliğini arttırmak amacıyla katılımcılar, tesadüfi örnekleme uygun olarak gönüllülük esasıyla araştırmaya dahil edilmiştir (Babbie, 2013; Büyüköztürk, 2021). Veriler yüz yüze gerçekleştirilen anket yöntemiyle toplanmıştır. Sosyo-mekânsal ayrışmanın farklı boyutlarını karşılaştırmalı olarak incelemeye olanak sağlamak amacıyla bir grup görece yüksek, diğeri görece düşük yaşam kalitesine sahip iki mahallede yaşayan toplam 400 bireyden oluşmuştur. Çalışma analizleri sonucunda 2. İnönü ve Narlı Mahallesi'nde yaşamakta olan bireylerin kentsel yaşam kalitesine yönelik verdikleri cevaplar karşılaştırmalı olarak incelenmiş; yaşam kaliteleri ve kentsel mekândaki ayrışma unsurları değerlendirilmiştir.

Veri Toplama ve Sınırlılıklar

Sosyal bilimlerde saha araştırması ve anket yönteminin uygulanması, çeşitli zorluklar ve sınırlılıklar içermektedir. Öncelikle katılımcıların seçimi rastgele bir şekilde yapılmadığında veya belli gruplar dışlandığında veriler yanıltıcı olabilmektedir. İkinci olarak, katılımcı yanıtlarının öznel ve değişken doğası, özellikle duyarlılık gerektiren konularda (ekonomik gelir, mutluluk, güvenlik vb.) yanıtların doğruluğunu etkileyebilmektedir. Ayrıca, anket sorularının anlaşılabilirliği ve yönlendirici olup olmaması da doğru verinin elde edilmesinde doğrudan etkilidir (Babbie, 2013). Katılımcıların, yapılan anketin siyasi bir amaç taşıdığı endişesiyle katılım göstermemeleri, eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmaları, araştırmacıların güven sağlamada ve bu çalışmanın bir yüksek lisans tezi olmasının açıklaması gibi ikna sürecinde daha fazla çaba harcamalarına neden olmuştur. Güvenlikli site ve rezidanslarda yaşayan yüksek gelir gruplarının ankete katılım istekleri gecekondu bölgesinde yaşayan insanlara göre daha düşük olmuştur. Bu nedenle araştırmacılar; AVM'ler, güvenlikli siteler, rezidansların önü, parklar ve caddeler gibi ortak alanlarda zaman geçirmiştir. Ancak bu mekanlarda örnekleme dahil edilecek bireyler tamamen tesadüfi bir şekilde belirlenmiştir. Düşük gelir grubunun bulunduğu gecekondu bölgelerinde ise katılımcılar genellikle araştırmacılara bu alanlarda dikkatli olmalarını ve çıkmaz alanda bulunan dar sokaklara tek başına gidilmemesi gibi konularda uyarılar yapmışlardır. Çalışmanın gerektirdiği saha çalışmaları ise zaman ve maliyet açısından yoğun kaynak gerektirdiğinden, geniş örneklemlerle çalışmayı zorlaştırabilmektedir (Massey ve Denton, 1988).

Bu çalışma için etik kurul izni İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Etik Kurulundan (Tarih: 16.11.2023 Karar No: 2023-20/11) alınmış ve katılımcılardan onam alınmıştır.

Bulgular

Ölçeğin Geliştirilmesi ve İstatistiki Analizler

Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin veri analizinde; ilk olarak madde analizi, daha sonra geçerlilik analizi kapsamında Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve güvenilirlik analizleri kapsamında ise iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanmış ve test edilmiştir.

Tablo 1

Madde Analizi Sonuçları

Madde	Madde-Toplam Korelasyonu
1. Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	,536
2. Sağlıklı ve konforlu bir konutta yaşıyorum	,643
3. Yaşadığım evde aile bireyleri için yeterince odaya sahibiz	,455
4. Doğal felaketlere dayanıklı olduğuna inandığım bir binada yaşıyorum	,586
5. Yaşadığım binadan memnunum	,591
6. Aldığım geliri tatmin edici buluyorum	,568
7. Yeme-içme ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	,625
8. Elektrik – su faturamı kolaylıkla ödüyorum	,622
9. Bir ailenin ihtiyacı olan her türlü beyaz eşyaya sahibim	,473
10. Sinema, tiyatro ve konserlere gidebiliyorum	,501
11. Sosyal güvenceye sahibim	,403
12. Dışarıdan yardım almadan geçinebiliyorum	,437
13. Tasarruf yapabiliyorum (ekonomik yeterlilik)	,527
14. Çocuklarımın eğitim masraflarında zorlanmıyorum	,465
15. Çocuklarım okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor	,492
16. Çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum	,490
17. Okul ve çevresinin güvenli olduğuna inanıyorum	,467
18. Dersliklerde öğrenci sayıları çok fazla*	,234
19. Çocuklarımı okula gönderemiyorum	,057
20. Sağlık merkezlerine çok kolay erişiyorum	,494
21. Sağlık sorunlarımın çözülmesinde bir sorun yaşamıyorum	,380
22. Sağlık hizmetleri için ödediğim para beni zorluyor*	,529
23. Doktor randevusu için çok bekliyorum*	,124
24. Sevdiğim işi yapıyorum	,487
25. İyi ücret alıyorum	,510
26. Çalıştığım işten memnun değilim (ayrımcılık, şartları iyi değil vb.)*	,438
27. Maddi sorunlarımdan dolayı işime odaklanamıyorum*	,517
28. İşim yorucu ve stresli*	,244
29. Sağlıksız ve tehlikeli koşullarda çalışıyorum*	,299
30. Ek iş yapıyorum*	,192
31. İşten geldikten sonra enerjimin tükendiğine inanıyorum*	,273
32. Zor durumda kaldığımda (hastalık, güvenlik, işsizlik) bana yardım edecek kişi veya kişilere ulaşabilirim	,411
33. Bana yardım edecek kurumlara ulaşabilirim	,406
34. Toplumsal duyarlılık yüksektir	,196
35. Ailelerin gelir seviyeleri birbirine yakındır	-,056
36. Kendimi güvenli hissediyorum	,385
37. Kendimi dışlanmış hissediyorum*	,150
38. İşsiz sayısı yüksektir*	,455
39. Suç oranı yüksektir*	,523
40. Evsiz insanlar vardır*	,468
41. Aile bireyleriyle hafta sonunda vakit geçirebileceğim eğlenme/dinlenme alanlarına kolaylıkla ulaşıyorum	,640
42. Kaliteli ve ucuz alışveriş imkânına sahibim	,711
43. Belediye hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum	,709
44. Çevremde mekânsal düzenlemelerin doğru yapıldığına inanıyorum	,659
45. Kent yaşamı konusunda sorumluluklarımın ne olduğu konusunda bilgilendiriliyorum	,618
46. Çevremle ilgili gelişmelerde yetkililer tarafından bilgilendiriliyorum	,591
47. Engellilerin yaşamını kolaylaştıracak önlemlerin alındığını düşünüyorum	,584
48. Kentsel hizmetlere ve imkânlarına kolaylıkla erişiyorum	,531
49. İşe gidiş gelişlerde çok zaman harcıyorum*	,248
50. Toplu taşıma hizmetleri çok iyidir	,548
51. Yeşil alanlar yeterlidir	,508
52. Hava kalitesi iyidir	,440
53. Kendimi evimde güvenli hissederim	,266
54. Kendimi sokakta güvenli hissederim	,603
55. Kamunun asayiş hizmetlerinden memnunum	,421
56. Su sıkıntısı vardır*	,343
57. Belediyenin temizlik işlerinden memnunum	,524
58. Gürültü sorunu yüksektir*	,318
59. Trafik sıkışıklığı vardır*	,078
60. Alt yapı sorunları vardır*	,471
61. Şehirde yaşamaktan memnunun	,474
Cronbach's Alpha (α)	,828

Not: * Madde analizi sürecinde ters kodlanan (puanlanan) madde

Araştırma kapsamında kullanılan anketin madde formlarını analiz ederken hedeflenen bir diğer amacımız da geliştirdiğimiz 'kentsel yaşam kalitesi' anketini bir ölçeğe dönüştürmektir. Ölçek geliştirme çalışmalarında madde analizi, ölçüm aracının geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla her bir maddenin hedeflenen yapıyla olan ilişkisini istatistiksel olarak değerlendirme sürecidir (DeVellis, 2016). Bu çalışmada, madde analizinde madde-toplam korelasyon katsayıları incelenmiş; korelasyon değeri ,200'ün altında olan maddelerin ölçeğin iç tutarlılığını olumsuz etkileyebileceği gerekçesiyle (Büyüktürk, 2010; Ferketich, 1991; Kline, 2015; Nunnally ve Bernstein, 1994) anketten çıkarılmasına karar verilmiştir. İlk yapılan madde-toplam korelasyonu analizine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Uygulanan madde-analizi sonuçlarına göre ölçüm aracının genel iç tutarlılık seviyesi α = ,828 olarak bulunmuş ve 19, 23, 30, 34, 35, 37 ve 59 numaralı maddeler, r < ,200 olması gerekçesiyle anket verilerinin hesaplamasından çıkarılarak analiz tekrar gerçekleştirilmiştir. Tekrar eden analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Madde analizi sürecinin ikinci aşamasında, madde-toplam korelasyon katsayısı r < ,200 olan 19, 23, 30, 34, 35, 37 ve 59 numaralı maddeler ölçüm aracından çıkarılmış ve analiz bu doğrultuda tekrarlanmıştır. Güncellenmiş analiz sonuçlarına göre, kalan maddelerin tamamı için madde-toplam korelasyon katsayıları ,200'ün üzerinde bulunmuştur; bu da maddelerin ölçtüğü yapı ile tutarlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçüm aracının genel iç tutarlılık katsayısı ise α = ,828 değerinden α = ,947 değerine yükselmiştir. Tekrar edilen analizde, barınma koşullarına ilişkin maddelerden "Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum" maddesi r = ,536, "Sağlıklı ve konforlu bir konutta yaşıyorum" maddesi r = ,650 ve "Yaşadığım binada memnunum" maddesi r = ,590 şeklinde yüksek korelasyonlar göstermiştir. Finansal yeterlilik ve geçimle ilgili maddelerden "Yeme-içme ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum" r = ,621 ve "Elektrik – su faturamı kolaylıkla ödüyorum" r = ,620 ile öne çıkmaktadır. Sosyal güvence (r = ,402) ve tasarruf yapabilme durumu (r = ,529) da pozitif ilişkiler sergilemiştir.

Eğitimle ilgili maddelerden "Çocuklarım okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor" r = ,493 ve "Çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum" r = ,487 düzeyinde korelasyon göstermektedir. Sağlık hizmetlerine erişim ve memnuniyet düzeyine dair maddelerden "Sağlık merkezlerine çok kolay erişiyorum" r = ,492 ve "Sağlık hizmetleri için ödediğim para beni zorluyor" (ters kodlu) r = ,518 olarak hesaplanmıştır. İşe dair memnuniyet ve koşulları değerlendiren maddeler arasında "Sevdiğim işi yapıyorum" r = ,482, "İyi ücret alıyorum" r = ,511 ve "Maddi sorunlarımdan dolayı işime odaklanamıyorum" (ters kodlu) r = ,514 olarak öne çıkmaktadır. Ters kodlanan "İşim yorucu ve stresli" maddesi r = ,233 ve "İşten geldikten sonra enerjimin tükendiğine inanıyorum" maddesi r = ,265 ile düşük ama kabul edilebilir düzeyde korelasyon sunmuştur.

Tablo 2

İkinci Madde Analizi Sonuçları

Madde	Madde-Toplam Korelasyonu
1. Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	,536
2. Sağlıklı ve konforlu bir konutta yaşıyorum	,650
3. Yaşadığım evde aile bireyleri için yeterince odaya sahibiz	,444
4. Doğal felaketlere dayanıklı olduğuna inandığım bir binada yaşıyorum	,587
5. Yaşadığım binadan memnunum	,590
6. Aldığım geliri tatmin edici buluyorum	,570
7. Yeme-içme ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	,621
8. Elektrik – su faturamı kolaylıkla ödüyorum	,620
9. Bir ailenin ihtiyacı olan her türlü beyaz eşyaya sahibim	,472
10. Sinema, tiyatro ve konserlere gidebiliyorum	,511
11. Sosyal güvenceye sahibim	,402
12. Dışarıdan yardım almadan geçinebiliyorum	,440
13. Tasarruf yapabiliyorum	,529
14. Çocuklarımın eğitim masraflarında zorlanmıyorum	,461
15. Çocuklarım okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor	,493
16. Çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum	,487
17. Okul ve çevresinin güvenli olduğuna inanıyorum	,478
18. Dersliklerde öğrenci sayıları çok fazla*	,243
20. Sağlık merkezlerine çok kolay erişiyorum	,492
21. Sağlık sorunlarımın çözülmesinde bir sorun yaşamıyorum	,367
22. Sağlık hizmetleri için ödediğim para beni zorluyor*	,518
24. Sevdiğim işi yapıyorum	,482
25. İyi ücret alıyorum	,511
26. Çalıştığım işten memnun değilim (ayrımcılık, şartları iyi değil vb.)*	,429
27. Maddi sorunlarımdan dolayı işime odaklanamıyorum*	,514
28. İşim yorucu ve stresli*	,233
29. Sağlıksız ve tehlikeli koşullarda çalışıyorum*	,289
31. İşten geldikten sonra enerjimin tükendiğine inanıyorum*	,265
32. Zor durumda kaldığımda (hastalık, güvenlik, işsizlik) bana yardım edecek kişi veya kişilere ulaşabilirim	,411
33. Bana yardım edecek kurumlara ulaşabilirim	,406
36. Kendimi güvenli hissediyorum	,372
38. İşsiz sayısı yüksektir*	,468
39. Suç oranı yüksektir*	,528
40. Evsiz insanlar vardır*	,475
41. Aile bireyleriyle hafta sonunda vakit geçirebileceğim eğlenme/dinlenme alanlarına kolaylıkla ulaşıyorum	,654
42. Kaliteli ve ucuz alışveriş imkânına sahibim	,722
43. Belediye hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum	,715
44. Çevremde mekânsal düzenlemelerin doğru yapıldığına inanıyorum	,667
45. Kent yaşamı konusunda sorumluluklarımın ne olduğu konusunda bilgilendiriliyorum	,635
46. Çevremle ilgili gelişmelerde yetkililer tarafından bilgilendiriliyorum	,603
47. Engellilerin yaşamını kolaylaştıracak önlemlerin alındığını düşünüyorum	,596
48. Kentsel hizmetlere ve imkânlarına kolaylıkla erişiyorum	,533
49. İşe gidiş gelişlerde çok zaman harcıyorum*	,253
50. Toplu taşıma hizmetleri çok iyidir	,547
51. Yeşil alanlar yeterlidir	,528
52. Hava kalitesi iyidir	,448
53. Kendimi evimde güvenli hissederim	,278
54. Kendimi sokakta güvenli hissederim	,609
55. Kamunun asayiş hizmetlerinden memnunum	,426
56. Su sıkıntısı vardır*	,347
57. Belediyenin temizlik işlerinden memnunum	,516
58. Gürültü sorunu yüksektir*	,318
60. Alt yapı sorunları vardır	,469
61. Şehirde yaşamaktan memnunun	,472
Cronbach's Alpha (α)	,947

Not: * Madde analizi sürecinde ters kodlanan (puanlanan) madde

Toplumsal destek ile ilgili "Zor durumda kaldığımda bana yardım edecek kişilere ulaşabilirim" maddesi r = ,411 ve "Yardım edecek kurumlara ulaşabilirim" r = ,406 düzeyinde korelasyon göstermiştir. Kent yaşamına dair maddelerde ise "Belediye hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" r = ,715, "Kaliteli ve ucuz alışveriş imkânına sahibim" r = ,722 ve "Çevremde mekânsal düzenlemelerin doğru yapıldığına inanıyorum" r = ,667 gibi yüksek korelasyonlar dikkat çekmektedir.

Güvenlik ile ilgili "Kendimi sokakta güvenli hissederim" maddesi r = ,609 ve "Kamunun asayiş hizmetlerinden memnunum" r = ,426 olarak bulunmuştur. Diğer yandan, ters kodlanan "Gürültü sorunu yüksektir" r = ,318 ve "Su sıkıntısı vardır" r = ,347 düzeyinde korelasyon göstermiştir. Genel yaşam memnuniyeti göstergesi olan "Şehirde yaşamaktan memnunum" maddesi ise r = ,472 ile anketteki yerini korumuştur.

Sonuç olarak, analizde yer alan tüm maddelerin madde-toplam korelasyon katsayıları kabul edilebilir düzeyde (r > ,200) bulunmuştur. Dolayısıyla bu maddelerin ankette kalması uygun görülmüştür.

Normal Dağılım Analizi

Araştırmanın veri setine ait normal dağılımın test edilebilmesi amacıyla değişkenlere ilişkin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen değerlere ilişkin sonuçlar aşağıdaki Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3
Normal Dağılım Analizi

Değişken	Çarpıklık		Basıklık	
	Değer	S.H.	Değer	S.H.
Barınma	-,991	,122	1,110	,243
Gelir ve Harcama	-,351	,122	,895	,243
Eğitim	-,284	,122	-,344	,243
Sağlık	-,339	,122	-,854	,243
İş Yaşamı	-,194	,122	,791	,243
Toplumsal	-,191	,122	-,368	,243
Erişilebilirlik ve Katılım	-,054	,122	-1,079	,243
Çevresel Sorunlar ve Güvenlik	-,460	,122	-,395	,243
Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçeği	-,639	,122	,239	,243

Normallik varsayımı çerçevesinde, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±2 aralığında bulunması, dağılımın normal olarak kabul edilebileceğini göstermektedir (George ve Mallery, 2010). Bu bağlamda elde edilen bulgulara göre; *Barınma* değişkenine ilişkin çarpıklık değeri –,991 ve basıklık değeri 1,110 olarak hesaplanmış, bu da değişkenin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir. *Gelir ve Harcama* boyutu için çarpıklık değeri –,351 ve basıklık ,895; *Eğitim* değişkeni için çarpıklık değeri –,284 ve basıklık değeri –,344; *Sağlık* değişkeninde ise çarpıklık değeri –,339 ve basıklık değeri –,854 olarak bulunmuştur. Söz konusu değerler, ilgili değişkenlerin normal dağılım varsayımını karşıladığını göstermektedir. Ayrıca, tek değişkenli normalliğin sağlandığı bu tür veri yapılarında çok değişkenli normallikten radikal sapmalar beklenmediği ve Doğrulayıcı Faktör Analizinde (DFA) kullanılan Maksimum Olabilirlik (Maximum Likelihood) kestirim yönteminin bu ihlallere karşı son derece esnek bir yapı sergilediği ve güvenilir olduğu belirtildiğinden (Kline 2015), mevcut veri yapısı analiz için uygun ve yeterli bulunmuştur. *İş Yaşamı* boyutunda çarpıklık –,194 ve basıklık ,791; *Toplumsal duyarlılık* boyutunda sırasıyla –,191 ve –,368; *Erişilebilirlik ve Katılım* boyutunda –,054 ve –1,079; *Çevresel Sorunlar ve Güvenlik* boyutunda ise –,460 ve –,395 değerleri elde edilmiştir. Bu değerler de ilgili değişkenlerin normal dağılıma uygun olduğunu ortaya koymaktadır.

Analiz sonuçlarına ilişkin değerlere bakıldığında, kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin çarpıklık değeri –,639 ve basıklık değeri ,239 olarak hesaplanmış olup, bu bulgular ölçeğin genelinde de normal dağılım varsayımının sağlandığını göstermektedir.

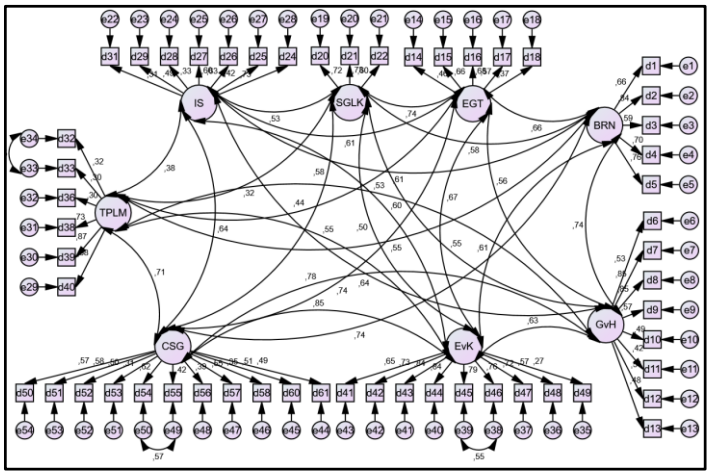
Sonuç olarak, tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±2 sınırları içinde yer alması, veri setinin normal dağılıma uygun olduğunu ortaya koymakta ve bu doğrultuda hipotez testlerinde parametrik analiz yöntemlerinin kullanılmasının uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2021).

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Bu çalışmada, Kentsel Yaşam Kalitesi düzeyinin teorik yapısı önceden belirlendiği için, faktörel yapının geçerliliğini mevcut veri setinde sınamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu yöntem, güçlü kuramsal temellere sahip modellerde doğrudan DFA uygulamasının uygun ve yeterli bir yaklaşım olduğunu savunan Brown (2015), Kline (2015) ve Hair vd. (2018) gibi araştırmacıların görüşleriyle örtüşmektedir. Söz konusu araştırmacılar, kuramsal açıdan desteklenen ölçme modellerinde DFA'nın yapısal geçerliliği test etmek amacıyla kullanılmasının yeterli ve uygun bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır. Harrington (2009), özellikle teorik çerçevesi önceden tanımlanmış yapıların test edilmesinde DFA'nın açımlayıcı analizlere ihtiyaç duyulmaksızın kullanılabileceğini ifade etmektedir. Benzer şekilde Tabachnick ve Fidell (2019), sağlam kavramsal temellere oturan ölçüm modellerinde doğrudan doğrulayıcı yaklaşımların metodolojik açıdan uygun olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, literatürdeki önerilen yöntemsel yaklaşımlar doğrultusunda, kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin önceden belirlenmiş faktör yapısının veri setine uyumunu değerlendirmek üzere doğrudan DFA tercih edilmiştir.

Araştırmada kullanılan kentsel yaşam kalitesi ölçeği toplamda 8 ayrı faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler 'barınma, gelir ve harcama, eğitim, sağlık, iş yaşamı, toplumsal, erişilebilirlik ve katılım ile çevresel sorunlar ve güvenlik' başlıkları altında sıralanmaktadır. Bu faktör yapısı, kentsel yaşam kalitesinin çok yönlü doğasını yansıtmakta ve bireylerin kent yaşamında karşılaştıkları temel yaşam alanlarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Faktörlerin teorik temellere dayanması, ölçeğin yapı geçerliliğinin test edilmesinde doğrudan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanımını destekleyen bir unsurdur. Uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizinin yapısal modeli Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1
Doğrulayıcı Faktör Analizi Yapısal Modeli

Uygulanan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin yapısal model diyagramı yukarıdaki şekilde gösterilmiştir. Modelde, Barınma değişkeni "BRN", Gelir ve Harcama "GvH", Eğitim "EGT", Sağlık "SGLK", İş Yaşamı "IS", Toplumsal "TPLM", Erişilebilirlik ve Katılım "EvK" ile Çevresel Sorunlar ve Güvenlik değişkeni ise "CSG" şeklinde kısaltılmıştır. Ankette yer alan tüm maddeler, sıra numaralarına göre "d.." biçiminde temsil edilmiştir. Modelin teorik uyumunu güçlendirmek amacıyla, ilgili madde çiftlerinin ölçek yapısı içinde aynı alt boyutta yer alması ve kavramsal olarak birbirini doğrudan tamamlayan benzer ifadeler içermesi dikkate alınmıştır. Bu kuramsal gerekçeler doğrultusunda, CSG alt boyutunda yer alan benzer kentsel algıları ölçen e33-e34 (M.I = 299,547), e49-e50 (M.I = 123,859) ve e38-e39 (M.I = 90,058) hata terimleri arasında modifikasyon indisleri dikkate alınarak kovaryanslar tanımlanmıştır (Byrne, 2016). Yapısal modele ilişkin uyum iyiliği indeks değerleri ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Analiz sonuçları doğrultusunda, modelin ki-kare serbestlik derecesine oranı (CMIN/df) 2,610 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, literatürde kabul edilen ≤3 sınırının altında yer aldığından, modelin mükemmel düzeyde bir uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Modelin genel uyumunu yansıtan GFI (Goodness of Fit Index) değeri 0,839 olarak bulunmuştur. Bu değer, kabul edilebilir uyum için öngörülen 0,85–0,89 sınırının biraz altında kalmakla birlikte, kabul edilebilir uyum düzeyine oldukça yakındır. GFI indeksinin örneklem büyüklüğünden etkilenebildiği ve diğer tüm uyum indekslerinin (CFI, RMSEA vb.) ideal aralıklarda olduğu dikkate alındığında, bu küçük sapmanın modelin genel bütünlüğünü ve geçerliliğini olumsuz etkilemediği değerlendirilmiştir. Aynı şekilde, düzeltilmiş uyum iyiliği indeksini gösteren AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) ,812 olarak hesaplanmış ve ,80'in üzerinde olması sebebiyle kabul edilebilir sınırlar içerisinde değerlendirilmektedir.

Karşılaştırmalı uyum indeksini ifade eden CFI (Comparative Fit Index) değeri ise ,879 olarak bulunmuş; bu oran, literatürde genellikle ,80–,89 aralığında kabul edilen uyum düzeyi içinde yer almakta ve modelin kabul edilebilir uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Modelin artan uyum eksikliğini değerlendiren SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) değeri ,076 olup, 0,05–0,08 aralığında kaldığı için yine kabul edilebilir bir düzeye işaret etmektedir. Hataların ortalama karekökünü dayalı RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) değeri ,064 olarak belirlenmiştir ve bu değer de 0,05–0,10 aralığında yer alarak modelin uyumunun yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4
Doğrulayıcı Faktör Analizi Model Uyum İyiliği İndeks Değerleri ve Yapısal Eşitlik Modellemesinde Uyum İyiliği İndeksleri Açıklaması (Byrne, 2016; Kline 2015; Hu ve Bentler 1999)

İndeks	**Değer**	**Mükemmel Uyum Değeri**	**Kabul Edilir Uyum Değeri**
CMIN/ df (χ^2/sd)	2,610	≤3	≤4-5
GFI (Goodness of Fit)	,839	>0,90	0,85-0,89
AGFI (Adjusted Goodness of Fit)	,812	>0,90	0,80-0,89
CFI (Comparative Fit Index)	,879	>0,90	0,80-0,89
SRMR	,076	≤0,05	0,05-0,08
RMSEA	,064	≤0,05	0,05-0,10

Kısaltma	**Açılımı**	**Açıklama**
CMIN/df (χ^2/sd)	Chi-Square divided by Degrees of Freedom	Modelin veriye ne kadar iyi uyduğunu gösterir. Genellikle 2'nin altında olması iyi, 3'e kadar kabul edilebilir.
GFI	Goodness of Fit Index	Modelin genel uyumunu ölçer. 0 ile 1 arasında değer alır; 0.90 ve üzeri iyi uyum anlamına gelir.
AGFI	Adjusted Goodness of Fit Index	GFI'nin serbestlik derecesine göre düzeltilmiş halidir. 0.90 ve üzeri iyi uyumu ifade eder.
CFI	Comparative Fit Index	Karşılaştırmalı uyum indeksidir. 1'e ne kadar yakınsa model o kadar iyi uyumludur. Genellikle 0.95 ve üzeri çok iyi uyumu gösterir.
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual	Standartlaştırılmış ortalama kare farkı. 0.08'in altında olması iyi uyumu gösterir.
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation	Yaklaşık hata ortalamasının karekökü. 0.05'in altında mükemmel, 0.08'e kadar kabul edilebilir uyumu gösterir.

DFA sonuçları incelendiğinde d49, d36, d33, d31 ve d53 kodlu maddelerin standartlaştırılmış faktör yüklerinin görece düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. Ancak bu maddelerin ölçülen yapının kuramsal ve kavramsal bütünlüğünü doğrudan temsil ettiği belirlenmiştir. Kentsel risk ve emniyet unsurlarını içeren bu

maddelerin ölçekten çıkarılması durumda ise, 'Sorunlar ve Güvenlik (CSG)' boyutunun kuramsal çerçevesi daralacak ve kentsel mekanlarda yaşanan olumsuzlukların algılanma biçimi eksik kalmış olacaktır. Araştırmanın temel aldığı kuramsal çerçeveye sadık kalınması amacıyla, ilgili maddelerin analize dahil edilmeye devam edilmesi uygun görülmüştür.

Genel olarak değerlendirildiğinde, modelin uyum iyiliği indekslerinin hem mükemmel hem de kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmekte; bu da doğrulayıcı faktör analizine dayalı modelin veri ile anlamlı ve yeterli düzeyde bir uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2019).

Yapısal modele ilişkin tahmin parametreleri aşağıda Tablo 5'te verilmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin tahmin parametreleri incelendiğinde, modeldeki tüm yolların p < ,001 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (Byrne, 2016). Uygulanan analiz sonucunda elde edilen model uyum iyiliği indeksleri ile tahmin parametreleri birlikte değerlendirildiğinde, kullanılan ölçeğin teorik yapısının araştırmanın veri setiyle kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, doğrulayıcı faktör analizi sonuçları temel alındığında, Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin geçerli bir ölçme aracı olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Güvenilirlik (İç Tutarlılık) Analizi

Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin yapı geçerliliğine ilişkin analizlerin ardından, ölçeğin güvenilirlik düzeyi değerlendirilmiştir. Güvenilirlik analizinin merkezinde yer alan İç tutarlılık katsayısı, bir ölçeğin aynı yapıyı ölçen maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren güvenirlik göstergesidir (Cronbach's Alpha - α) (Nunnally ve Bernstein, 1994). İç tutarlılık, anket maddelerinin aynı yapıyı ne derece uyumlu biçimde ölçtüğünü belirlemeye yönelik olup likert tipi ölçeklerde en yaygın olan ölçüttür (Field, 2013). Literatürde, Cronbach Alfa katsayısının ,60 ve üzerindeki değerleri kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik olarak değerlendirilmekte; daha yüksek katsayılar ise anketin iç tutarlılığının güçlü olduğunu göstermektedir (Tavakol ve Dennick, 2011). Ankete ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları aşağıda Tablo 6'da yer almaktadır.

Elde edilen analiz sonuçlarına göre, *Barınma* alt boyutuna ait Cronbach Alfa katsayısı ,826 olarak belirlenmiş ve bu değer, kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık göstermektedir. *Gelir ve Harcama* boyutu için elde edilen katsayı ,797 olup, kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde değerlendirilmiştir. *Eğitim* alt boyutunda hesaplanan α değeri ,675 olarak bulunmuş, bu da minimum kabul edilebilir düzeyin hemen üzerinde bir güvenilirliğe işaret etmektedir. *Sağlık* boyutunda ise α = ,716 olarak saptanmış ve yeterli bir iç tutarlılık düzeyi ortaya koymuştur.

Tablo 5

Doğrulayıcı Faktör Analizi Tahmin Parametreleri

			β	S.E.	C.R.	*p*
d1	←	BRN	,662			***
d2	←	BRN	,835	,128	13,895	***
d3	←	BRN	,590	,131	10,450	***
d4	←	BRN	,705	,101	12,172	***
d5	←	BRN	,758	,104	12,920	***
d6	←	GvH	,528			***
d7	←	GvH	,848	,105	10,858	***
d8	←	GvH	,849	,111	10,864	***
d9	←	GvH	,573	,067	8,761	***
d10	←	GvH	,486	,119	7,822	***
d11	←	GvH	,417	,055	6,968	***
d12	←	GvH	,514	,077	8,137	***
d13	←	GvH	,483	,121	7,789	***
d14	←	EGT	,459			***
d15	←	EGT	,655	,153	7,821	***
d16	←	EGT	,682	,165	7,947	***
d17	←	EGT	,572	,181	7,346	***
d18	←	EGT	,366	,118	5,589	***
d20	←	SGLK	,719			***
d21	←	SGLK	,732	,097	11,569	***
d22	←	SGLK	,599	,088	10,038	***
d31	←	IS	,307			***
d29	←	IS	,494	,274	4,988	***
d28	←	IS	,330	,229	4,225	***
d27	←	IS	,602	,397	5,265	***
d26	←	IS	,632	,345	5,321	***
d25	←	IS	,421	,355	4,717	***
d24	←	IS	,731	,492	5,464	***
d40	←	TPLM	,681			***
d39	←	TPLM	,872	,117	13,861	***
d38	←	TPLM	,733	,110	12,638	***
d36	←	TPLM	,295	,083	5,410	***
d33	←	TPLM	,296	,094	5,417	***
d32	←	TPLM	,318	,097	5,813	***
d49	←	EvK	,268			***
d48	←	EvK	,570	,488	4,951	***
d47	←	EvK	,720	,627	5,151	***
d46	←	EvK	,761	,779	5,187	***
d45	←	EvK	,791	,810	5,213	***
d44	←	EvK	,840	,814	5,248	***
d43	←	EvK	,840	,767	5,248	***
d42	←	EvK	,733	,750	5,163	***
d41	←	EvK	,650	,603	5,071	***
d61	←	CSG	,491			***
d60	←	CSG	,505	,200	7,651	***
d58	←	CSG	,355	,162	5,943	***
d57	←	CSG	,553	,184	8,089	***
d56	←	CSG	,386	,130	6,339	***
d55	←	CSG	,423	,188	6,766	***
d54	←	CSG	,617	,215	8,614	***
d53	←	CSG	,305	,064	5,259	***
d52	←	CSG	,498	,174	7,576	***
d51	←	CSG	,580	,210	8,316	***
d50	←	CSG	,571	,191	8,245	***

Not: *** *p* < ,001

β = Standardize edilmiş regresyon katsayısı

Tablo 6
Güvenilirlik (İç Tutarlılık) Analizi

Değişken	Cronbach's Alpha (α)	Madde Sayısı
Barınma	,826	5
Gelir ve Harcama	,797	8
Eğitim	,675	5
Sağlık	,716	3
İş Yaşamı	,700	7
Toplumsal	,743	6
Erişilebilirlik ve Katılım	,896	9
Çevresel Sorunlar ve Güvenlik	,782	11
Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçeği	,947	54

İş Yaşamı alt boyutu için hesaplanan güvenilirlik katsayısı ,700 olup, bu değer literatürde genel kabul gören sınırlar içerisinde yer almaktadır. Toplumsal duyarlılık boyutuna ilişkin α = ,743 değeri, bu alt boyutun oldukça iyi bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. *Erişilebilirlik ve Katılım* boyutunda elde edilen ,896'lık Cronbach Alfa katsayısı, anket içerisindeki en yüksek güvenilirlik düzeyine işaret etmekte ve bu alt boyutun oldukça sağlam bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. *Çevresel Sorunlar ve Güvenlik* alt boyutu için elde edilen ,782'lik değer ise güvenilirliğin yeterli olduğunu göstermektedir.

Tüm bu alt boyutların birleşimiyle oluşturulan kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin genel Cronbach Alfa katsayısı ,947 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek değer, ölçeğin genel yapısının kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılık düzeyine sahip olduğunu ve ölçüm aracının güvenilirliğini açık biçimde desteklediğini göstermektedir.

Araştırmada elde edilen veriler ışığında, ölçeğin veri setine ilişkin normal dağılım analizi ve tanımlayıcı istatistikleri başlıkları altında ele alınmıştır.

Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırma değişkenlerine ve maddelerine ait tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki Tablo 7'de verilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler için aritmetik ortalama (Ort.), standart sapma (Ss.) minimum (Min.) ve maksimum (Maks.) değer metrikleri kullanılmıştır.

Araştırma değişkenlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, *Barınma değişkenine* ait genel ortalamanın 3,57, standart sapmanın ise ,69 olduğu görülmektedir. Katılımcıların bu boyuttaki puanları 1,20 ile 5,00 arasında değişmektedir. Maddeler bazında en yüksek ortalama *"barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum"* ($\bar{x}$=3,94) ifadesine aitken; *"yaşadığım evde aile bireyleri için yeterince odaya sahibiz"* ve *"doğal felaketlere dayanıklı olduğuna inandığım bir binada yaşıyorum"* ifadeleri ($\bar{x}$=3,24) en düşük ortalamalara sahiptir.

Gelir ve Harcama boyutuna ilişkin genel ortalama 3,37, standart sapma ,55 olarak bulunmuştur. Katılımcıların bu boyuttaki puanları 1,50 ile 5,00 arasında değişmektedir. *"Sosyal güvenceye sahibim"* ($\bar{x}$=3,98) maddesi en yüksek ortalamaya sahipken; *"tasarruf yapabiliyorum"* ($\bar{x}$=2,46) ve *"Aldığım geliri tatmin edici buluyorum"* ($\bar{x}$=2,55) ifadeleri en düşük ortalamaları göstermektedir.

Eğitim boyutunda genel ortalama 3,06, standart sapma ise ,62 olarak belirlenmiştir. Minimum ve maksimum değerler 1,20 ile 4,60 arasında değişmektedir. *"Çocuklarımın okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor"* ($\bar{x}$=3,58) ve *"çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum"* ($\bar{x}$=3,54) ifadeleri en yüksek ortalamalara sahipken, *"çocuklarımın eğitim masraflarında zorlanmıyorum"* ($\bar{x}$=2,66) maddesi en düşük ortalamaya sahiptir.

Sağlık boyutuna ait genel ortalama 3,12, standart sapma ise ,81 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların verdikleri puanlar 1,00 ile 4,67 arasında değişmektedir. *"Sağlık merkezlerine çok kolay erişiyorum"* ifadesi $\bar{x}$=3,66 ile en yüksek ortalamaya sahiptir*; "sağlık sorunlarımın çözülmesinde bir sorun yaşamıyorum"* ($\bar{x}$=3,02) ise daha düşük bir ortalama göstermektedir.

İş Yaşamı değişkenine ilişkin genel ortalama 3,14, standart sapma ise,46'dır. Bu değişken için puanlar 1,86 ile 5,00 arasında değişmektedir. *"İşim yorucu ve stresli"* ($\bar{x}$=3,79) ve *"işten geldikten sonra enerjimin tükendiğine inanıyorum"* ($\bar{x}$=3,78) ifadeleri en yüksek ortalamalara sahipken; *"sağlıksız ve tehlikeli koşullarda çalışıyorum"* ($\bar{x}$=2,14) ve *"çalıştığım işten memnun değilim"* ($\bar{x}$=2,18) maddeleri en düşük ortalamaları göstermektedir.

Toplumsal duyarlılık boyutuna ait genel ortalama 3,42, standart sapma ise ,65 olarak hesaplanmıştır. Değerler 1,50 ile 5,00 arasında değişmektedir. *"Kendimi güvenli hissediyorum"* ($\bar{x}$=3,75) en yüksek ortalamaya sahipken, *"evsiz insanlar vardır"* ($\bar{x}$=2,51) ve *"suç oranı yüksektir"* ($\bar{x}$=2,81) ifadeleri daha düşük ortalamalara sahiptir.

Erişilebilirlik ve Katılım boyutuna ilişkin genel ortalama 3,10, standart sapma,75'tir. Katılımcılar bu boyutta 1,33 ile 4,78 arasında puanlar vermiştir. En yüksek ortalama *"kentsel hizmetlere ve imkânlarına kolaylıkla erişiyorum"* ($\bar{x}$=3,63) maddesine aitken; *"kent yaşamı konusunda sorumluluklarımın ne olduğu konusunda bilgilendiriliyorum"* ($\bar{x}$=2,89) ve *"yetkililer tarafından bilgilendiriliyorum"* ($\bar{x}$=2,94) ifadeleri daha düşük ortalamalar göstermektedir.

Çevresel Sorunlar ve Güvenlik boyutunda genel ortalama 3,38, standart sapma ise ,52 olarak tespit edilmiştir. Puanlar 2,00 ile 4,64 arasında değişmektedir. *"Şehirde yaşamaktan memnunum"* ($\bar{x}$=4,15) ve *"kendimi evimde güvenli hissederim"* ($\bar{x}$=4,05) maddeleri en yüksek ortalamalara sahiptir. Öte yandan, *"su sıkıntısı vardır"* ifadesi ($\bar{x}$=2,26) en düşük ortalamayı göstermektedir.

Tablo 7

Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken/Madde	Ort.	Ss.	Min.	Maks.
Barınma	3,57	,69	1,20	5,00
1. Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	3,94	,71	1,00	5,00
2. Sağlıklı ve konforlu bir konutta yaşıyorum	3,68	1,00	1,00	5,00
3. Yaşadığım evde aile bireyleri için yeterince odaya sahibiz	3,24	1,09	1,00	5,00
4. Doğal felaketlere dayanıklı olduğuna inandığım bir binada yaşıyorum	3,24	,83	1,00	5,00
5. Yaşadığım binadan memnunum	3,73	,84	1,00	5,00
Gelir ve Harcama	3,37	,55	1,50	5,00
6. Aldığım geliri tatmin edici buluyorum	2,55	1,07	1,00	5,00
7. Yeme-içme ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum	3,73	,76	1,00	5,00
8. Elektrik – su faturamı kolaylıkla ödüyorum	3,69	,80	2,00	5,00
9. Bir ailenin ihtiyacı olan her türlü beyaz eşyaya sahibim	3,91	,58	2,00	5,00
10. Sinema, tiyatro ve konserlere gidebiliyorum	2,74	1,08	1,00	5,00
11. Sosyal güvenceye sahibim	3,98	,52	1,00	5,00
12. Dışarıdan yardım almadan geçinebiliyorum	3,87	,68	1,00	5,00
13. Tasarruf yapabiliyorum	2,46	1,10	1,00	5,00
Eğitim	3,06	,62	1,20	4,60
14. Çocuklarımın eğitim masraflarında zorlanmıyorum	2,66	1,02	1,00	5,00
15. Çocuklarım okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor	3,58	,85	1,00	5,00
16. Çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum	3,54	,90	1,00	5,00
17. Okul ve çevresinin güvenli olduğuna inanıyorum	2,88	1,09	1,00	5,00
18. Dersliklerde öğrenci sayıları çok fazla*	3,37	,84	1,00	5,00
Sağlık	3,12	,81	1,00	4,67
20. Sağlık merkezlerine çok kolay erişiyorum	3,66	,94	1,00	5,00
21. Sağlık sorunlarımın çözülmesinde bir sorun yaşamıyorum	3,02	1,08	1,00	5,00
22. Sağlık hizmetleri için ödediğim para beni zorluyor*	3,30	1,04	1,00	5,00
İş Yaşamı	3,14	,46	1,86	5,00
24. Sevdiğim işi yapıyorum	3,61	,86	1,00	5,00
25. İyi ücret alıyorum	2,55	,96	1,00	5,00
26. Çalıştığım işten memnun değilim (ayrımcılık, şartları iyi değil vb.)*	2,18	,68	1,00	5,00
27. Maddi sorunlarımdan dolayı işime odaklanamıyorum*	2,33	,81	1,00	5,00
28. İşim yorucu ve stresli*	3,79	,69	1,00	5,00
29. Sağlıksız ve tehlikeli koşullarda çalışıyorum*	2,14	,65	1,00	4,00
31. İşten geldikten sonra enerjimin tükendiğine inanıyorum*	3,78	,76	1,00	5,00
Toplumsal	3,42	,65	1,50	5,00
32. Zor durumda kaldığımda (hastalık, güvenlik, işsizlik) bana yardım edecek kişi veya kişilere ulaşabilirim	3,63	1,02	1,00	5,00
33. Bana yardım edecek kurumlara ulaşabilirim	3,66	,99	1,00	5,00
36. Kendimi güvenli hissediyorum	3,75	,87	1,00	5,00
38. İşsiz sayısı yüksektir*	3,18	1,09	1,00	5,00
39. Suç oranı yüksektir*	2,81	1,07	1,00	5,00
40. Evsiz insanlar vardır*	2,51	,84	1,00	5,00
Erişilebilirlik ve Katılım	3,10	,75	1,33	4,78
41. Aile bireyleriyle hafta sonunda vakit geçirebileceğim eğlenme/dinlenme alanlarına kolaylıkla ulaşıyorum	3,48	,99	1,00	5,00
42. Kaliteli ve ucuz alışveriş imkânına sahibim	3,07	1,12	1,00	5,00
43. Belediye hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum	3,32	1,01	1,00	5,00
44. Çevremde mekânsal düzenlemelerin doğru yapıldığına inanıyorum	3,17	1,07	1,00	5,00
45. Kent yaşamı konusunda sorumluluklarımın ne olduğu konusunda bilgilendiriliyorum	2,89	1,13	1,00	5,00
46. Çevremle ilgili gelişmelerde yetkililer tarafından bilgilendiriliyorum	2,94	1,12	1,00	5,00
47. Engellilerin yaşamını kolaylaştıracak önlemlerin alındığını düşünüyorum	3,09	,95	1,00	5,00
48. Kentsel hizmetlere ve imkânlarına kolaylıkla erişiyorum	3,63	,89	1,00	5,00
49. İşe gidiş gelişlerde çok zaman harcıyorum*	3,71	,79	1,00	5,00
Çevresel Sorunlar ve Güvenlik	3,38	,52	2,00	4,64
50. Toplu taşıma hizmetleri çok iyidir	3,36	,98	1,00	5,00
51. Yeşil alanlar yeterlidir	3,13	1,07	1,00	5,00
52. Hava kalitesi iyidir	3,50	,94	1,00	5,00
53. Kendimi evimde güvenli hissederim	4,05	,39	2,00	5,00
54. Kendimi sokakta güvenli hissederim	3,27	1,06	1,00	5,00
55. Kamunun asayiş hizmetlerinden memnunum	3,08	1,06	1,00	5,00
56. Su sıkıntısı vardır*	2,26	,76	1,00	5,00
57. Belediyenin temizlik işlerinden memnunum	3,40	,96	1,00	5,00
58. Gürültü sorunu yüksektir*	3,38	,96	1,00	5,00
60. Alt yapı sorunları vardır*	3,17	1,07	1,00	5,00
61. Şehirde yaşamaktan memnunun	4,15	,72	2,00	5,00
Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçeği	3,27	,48	1,72	4,36

Not: * İlgili değişken için puan hesaplanırken ters kodlanan madde

Genel olarak değerlendirildiğinde, kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin toplam ortalaması 3,27 ve standart sapması,48'dir. Katılımcıların bu ankete verdikleri puanlar 1,72 ile 4,36 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, katılımcıların kentsel yaşam kalitesine ilişkin algılarının genel olarak orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki tabloda (Tablo 8) sunulmuştur. Tablo, her bir alt boyut için ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri ile en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip maddeleri içermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin toplam ortalaması 3,27 ve standart sapması,48'dir. Katılımcıların bu ankete verdikleri puanlar 1,72 ile 4,36 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, katılımcıların kentsel yaşam kalitesine ilişkin algılarının genel olarak orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 8

Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Alt Boyut	Ort. ($\bar{x}$)	Std. Sapma	Min	Mak.	En Yüksek Ortalama Madde	En Düşük Ortalama Madde
Barınma	3,57	,69	1,20	5,00	Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum (3,94)	Yeterli oda sayısı & Doğal felaketlere dayanıklılık (3,24)
Gelir ve Harcama	3,37	,55	1,50	5,00	Sosyal güvenceye sahibim (3,98)	Tasarruf yapabiliyorum (2,46)
Eğitim	3,06	,62	1,20	4,60	Çocuklarım okula kolay ulaşıyor (3,58)	Eğitim masraflarında zorlanmıyorum (2,66)
Sağlık	3,12	,81	1,00	4,67	Sağlık merkezlerine kolay erişim (3,66)	Sağlık sorunlarım çözülüyor (3,02)
İş Yaşamı	3,14	,46	1,86	5,00	İşim stresli & Enerjim tükeniyor (3,79 / 3,78)	Sağlıksız koşullarda çalışıyorum (2,14)
Toplumsal Duyarlılık	3,42	,65	1,50	5,00	Kendimi güvenli hissediyorum (3,75)	Evsiz insanlar vardır (2,51)
Erişilebilirlik ve Katılım	3,10	,75	1,33	4,78	Kentsel hizmetlere kolay erişim (3,63)	Sorumluluklarım hakkında bilgilendiriliyorum (2,89)
Çevresel Sorunlar ve Güvenlik	3,38	,52	2,00	4,64	Şehirde yaşamaktan memnunum (4,15)	Su sıkıntısı vardır (2,26)
Genel Ölçek Skoru	3,27	,48	1,72	4,36	-	-

Tartışma ve Sonuç

Kentsel yaşam kalitesi; kentsel nüfusun sahip olduğu haklarının karşılanma düzeyini, kentsel hizmetlerin herkes için adil ve erişilebilir olmasını ve yaşam memnuniyeti olan ilişkilerini ortaya koyan çok boyutlu bir kavramdır (Tekeli, 2011). Yaşam kalitesi göstergelerinin somut ve soyut faktörleri barındırması yanında, ölçülebilir olması genel resmi daha kolay algılamamızı sağlamaktadır. Kentsel yaşam kalitesi araştırmaları incelendiğinde kentsel yaşam kalitesini ölçümünde kullanılacak alan ve alt alanların seçiminde bazı farklı görüşler ortaya çıkabilmektedir. Bazı araştırmalar bütünlüklü bir kentsel kalite algısını ölçebilmek için hem nesnel hem de öznel göstergelerin kullanılması gerektiği söylerken (Marans, 2003), bazıları ise verimlilik ve adaleti üst kriterler olarak ele almışlardır (Lynch, 1981). Ancak bu konuda yapılan bütün çalışmalara bakıldığında coğrafi ölçütlerin ana yaklaşım olduğu söylenebilir. Türkiye'de bu tip çalışmalar son yıllarda önem kazanmıştır. Bu amaçla hazırlanmış ölçekler, kentsel yaşam kalitesinin ölçülmesi ve kentlerin karşılaştırılmasına imkân verecek veri setini oluşturmamızı kolaylaştıracaktır.

Bu çalışma ile kentlerdeki yaşam kalitesindeki farklılaşmayı tespit etmek ve insanların bu konudaki algılarını ortaya koymak amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir (Ek). Kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin geliştirilme sürecinde ilk olarak madde analizi yapılmış, iç tutarlılığı olumsuz etkileyen maddeler anketten çıkarılmıştır. Bu işlem sonucunda ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının önemli ölçüde yükseldiği görülmüştür. Ankette kalan maddelerin tümünün madde-toplam korelasyon katsayıları kabul edilebilir düzeyin üzerinde bulunmuş ve bu durum, maddelerin ölçmekte olduğu yapılarla tutarlı olduklarını göstermiştir (Büyüköztürk, 2010). Özellikle barınma koşulları, finansal yeterlilik, kentsel hizmetler ve güvenlik konularına ilişkin maddelerin yüksek korelasyon değerleri taşıdığı tespit edilmiştir.

Elde edilen analiz sonuçlarına göre, *Barınma* alt boyutuna ait Cronbach Alfa katsayısı ,826 olarak belirlenmiş ve bu değer, kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık göstermektedir. *Gelir ve Harcama* boyutu için elde edilen katsayı ,797 olup, kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde değerlendirilmiştir. *Eğitim* alt boyutunda hesaplanan α değeri ,675 olarak bulunmuş, bu da minimum kabul edilebilir düzeyin hemen üzerinde bir güvenilirliğe işaret etmektedir. *Sağlık* boyutunda ise α = ,716 olarak saptanmış ve yeterli bir iç tutarlılık düzeyi ortaya koymuştur. *İş Yaşamı* alt boyutu için hesaplanan güvenilirlik katsayısı ,700 olup, bu değer literatürde genel kabul gören sınırlar içerisinde yer almaktadır. *Toplumsal duyarlılık* boyutuna ilişkin α = ,743 değeri, bu alt boyutun oldukça iyi bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. *Erişilebilirlik ve Katılım* boyutunda elde edilen ,896'lık Cronbach Alfa katsayısı, anket içerisindeki en yüksek güvenilirlik düzeyine işaret etmekte ve bu alt boyutun oldukça sağlam bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. *Çevresel Sorunlar ve Güvenlik* alt boyutu için elde edilen ,782'lik değer ise güvenilirliğin yeterli olduğunu göstermektedir. Tüm bu alt boyutların birleşimiyle oluşturulan kentsel yaşam kalitesi ölçeğinin genel Cronbach Alfa katsayısı ,947 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek değer, anketin genel yapısının kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılık düzeyine sahip olduğunu ve ölçüm aracının güvenilirliğini açık biçimde desteklediğini göstermektedir.

Ölçeğin teorik yapısının sınanması amacıyla uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları, sekiz faktörlü yapının veri setiyle uyumlu olduğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler; Barınma, Gelir ve Harcama, Eğitim, Sağlık, İş Yaşamı, Toplumsal, Erişilebilirlik ve Katılım ile Çevresel Sorunlar ve Güvenlik olarak belirlenmiştir. Model uyum indekslerinin tamamı kabul edilebilir veya mükemmel uyum düzeylerinde yer almış, bu da ölçeğin yapı geçerliliğini destekleyen güçlü kanıtlar sunmuştur (Hu ve Bentler, 1999). Ayrıca, yapısal modeldeki tüm yolların istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2015).

Güvenilirlik, bir ölçüm aracının zaman içinde tutarlı ve istikrarlı sonuçlar verme kapasitesini ifade eden temel bir psikometrik özelliktir. Bu çerçevede, güvenilirlik analizlerinde en yaygın kullanılan yöntemlerden biri iç tutarlılık katsayısıdır (Cronbach's Alpha - α) (Nunnally ve Bernstein, 1994). İç tutarlılık, anket maddelerinin aynı yapıyı ne derece uyumlu biçimde ölçtüğünü belirlemeye yöneliktir (Field, 2013). Literatürde, Cronbach Alfa katsayısının ,60 ve üzerindeki değerleri kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik olarak değerlendirilmekte; daha yüksek katsayılar ise ölçeğin iç tutarlılığının güçlü olduğunu göstermektedir. Güvenilirlik analizleri kapsamında hesaplanan Cronbach Alfa katsayıları, ölçeğin genelinde ve tüm alt boyutlarında yeterli düzeyde bulunmuştur. Erişilebilirlik ve Katılım alt boyutu en yüksek iç tutarlılığa sahipken, Eğitim alt boyutu nispeten daha düşük ancak kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik göstermiştir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısının yüksek bulunması, geliştirilen ölçme aracının kentsel yaşam kalitesini değerlendirmede tutarlı sonuçlar vereceğini göstermektedir.

Araştırmanın ölçek geliştirme aşamasında kullanılan kentsel yaşam kalitesi ölçeği, sekiz faktör altında toplanan 54 maddeden oluşan, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak ortaya çıkmıştır. Ölçek, kentsel yaşam kalitesinin çok boyutlu yapısını kapsamlı bir şekilde ele almakta ve farklı sosyoekonomik düzeylerdeki yerleşim bölgelerinde yaşam kalitesini değerlendirmek için kullanılabilecek niteliktedir. Bu ölçek, gelecekteki kentsel planlama çalışmalarına, politika geliştirme süreçlerine ve karşılaştırmalı kent araştırmalarına katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Ayrıca, çalışmanın madde havuzu oluşturulurken gerek uzman bilim insanları ile yapılan birebir görüşmeleri esnasında elde edilen dönütler, anket sorularının daha önce farklı bir çalışmada kullanılmış olması, katılımcıların yaşam kalitesindeki farklılaşmalar ile ilgili algılarını açık ve net bir şekilde ifade etmelerine imkân tanıdığı bilgilerine ulaşılması "Kentlerde Yaşam Kalitesindeki Farklılaşmalar Ölçeğinin" kolay anlaşılabilir ve uygulanabilirliği yüksek bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, kentsel yaşam kalitesi anketine yönelik gerçekleştirilen madde analizi, yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizleri neticesinde; 8 faktörden ve toplamda 54 maddeden oluşan bu ölçme aracının geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğu ve araştırmalarda kullanıma uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Etik Kurulundan (Tarih: 16.11.2023 Karar No: 2023-20/11) alınmıştır.
Katılımcı Onamı: Katılımcılardan onam alınmıştır.
Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Yazar Katkıları: Fikir- Ç.Ü.; Tasarım- Ç.Ü.; Denetleme- Ç.Ü.; Kaynaklar- A.Y.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- A.Y.; Analiz ve/veya Yorum- A.Y.;Literatür Taraması- A.Y.; Yazıyı Yazan- A.Y.; Eleştirel İnceleme- Ç.Ü.
Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.
Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
Yapay Zekâ Kullanımı: Yazarlar, bu çalışmada yapay zekâ destekli herhangi bir uygulama kullanılmadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics Committee Approval was obtained from the İzmir Kâtip Çelebi University Social Research Ethics Committee (Date: 16.11.2023, Number: 2023-20/11).
Informed Consent: Consent was obtained from the participants.
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Author Contributions: Concept-Ç.Ü.; Design-Ç.Ü.; Supervision-Ç.Ü.; Resources-A.Y.; Data Collection and/or Processing-A.Y.; Analysis and/or Interpretation- A.Y.; Literature Search-A.Y.; Writing Manuscript-A.Y.; Critical Review-Ç.Ü.
Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.
Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.
Use of Artificial Intelligence: The authors state that no artificial intelligence-powered applications were used in this study.

Kaynakça

Babbie, E. (2013). *The practice of social research*. Wadsworth.

Brenner, N., & Theodore, N. (2005). Neoliberalizm ve kentsel durum. *Şehir*, *9*(1), 101–107.

Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd ed.). Guilford Press.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (11. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (28. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (3rd ed.). Routledge.

Castells, M. (1977). *The urban question: A Marxist approach*. Edward Arnold.

DeVellis, R. F. (2016). *Scale development: Theory and applications* (4th ed.). Sage Publications.

Ferketich, S. (1991). Focus on psychometrics: Aspects of item analysis. *Research in Nursing & Health*, *14*(2), 165–168.

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). Sage Publications.

Geniş, Ş., & Çelik, Z. (2012). "Neoliberalizm ve kentsel eşitsizlikler" üzerine Prof. Dr. Nezar AlSayyad ile söyleşi. *İdealkent*, (7), 180–195.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. Pearson.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.

Harvey, D. (2010). *Postmodernliğin durumu* (5. Baskı). Metis Yayınları.

Harvey, D. (2012). *Rebel cities: From the right to the city to the urban revolution*. Verso.

Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, *6*(1), 1–55.

Karaoğlu, E. (2016). *İstanbul'da kentsel gelişimin modern ve postmodern yaklaşımlar bağlamında irdelenmesi* (Tez No: 418372). [Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi

Keleş, R. (2017). *Kentleşme politikası*. İmge Kitabevi.

Kesiriklioğlu, F. (2010). Küreselleşme sürecinde etik ve kent etkileşimi. E. Karakurt Tosun (Ed.), *Mekân, kültür ve yönetim perspektifinde 21. yüzyıl kentleri* içinde (s. 13-47). Ekin Kitabevi.

Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Publications.

Kurtuluş, H. (2005). Yeni kentsel ayrışmalar, kapalı yerleşmeler ve özelleştirilen kentsel kamusal mekân: İstanbul örneği. *Değişen-Dönüşen Kent ve Bölge, 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 28. Kolokyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 737-742). ODTÜ Mimarlık Fakültesi ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayınları.

Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Blackwell Publishing.

Lynch, K. (1981). *Good city form*. The MIT Press.

Marans, R. W. (2003). Understanding environmental quality through quality of life studies: The 2001 DAS and its use of subjective and objective indicators. *Landscape and Urban Planning*, *65*(1–2), 73–83.

Massey, D. S., & Denton, N. A. (1988). The dimensions of residential segregation. *Social Forces*, *67*(2), 281–315.

Mutlu, E., & Varol, Ç. (2017). Sosyo-ekonomik farklılaşma ve mekânsal ayrışma: Bursa metropoliten alanı analizi. *Megaron*, *12*(1), 87–105.

Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7th ed.). Pearson.

Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, *2*, 53–55.

Tekeli, İ. (2011). *Kent, kentli hakları, kentleşme ve kentsel dönüşüm*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Ünal, Ç., & Kenar, F. (2022). Kentlerde yaşam kalitesindeki farklılaşmalar (İzmir/Karşıyaka ilçesi Aksoy ve Cumhuriyet Mahalleleri). S. Sönmez (Ed.), *Sosyal, beşerî ve idari bilimler alanında yeni trendler I* içinde (s. 337-366). Duvar Yayınları.

Ek: Kentlerde Yaşam Kalitesindeki Farklılaşmalar Ölçeği

		Lütfen sorulara yaşadığınız çevreyi (ikametgâhınızın bulunduğu yer) dikkate alarak cevap veriniz	1.Kesinlikle Katılmıyorum	2. Katılmıyorum	3. Kararsızım	4. Katılıyorum	5.Kesinlikle Katılıyorum
1.	**Barınma**	Barınma ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum					
2.		Sağlıklı ve konforlu bir konutta yaşıyorum					
3.		Yaşadığım evde aile bireyleri için yeterince odaya sahibiz					
4.		Doğal felaketlere dayanıklı olduğuna inandığım bir binada yaşıyorum					
5.		Yaşadığım binadan memnunum					
6.	**Gelir ve Harcama**	Aldığım geliri tatmin edici buluyorum					
7.		Yeme-içme ihtiyaçlarımı zorlanmadan karşılıyorum					
8.		Elektrik – su faturamı kolaylıkla ödüyorum					
9		Bir ailenin ihtiyacı olan her türlü beyaz eşyaya sahibim					
10.		Sinema, tiyatro ve konserlere gidebiliyorum					
11.		Sosyal güvenceye sahibim					
12.		Dışarıdan yardım almadan geçinebiliyorum					
13.		Tasarruf yapabiliyorum					
14.	**Eğitim**	Çocuklarımın eğitim masraflarında zorlanmıyorum					
15.		Çocuklarım okullarına kolaylıkla ulaşabiliyor					
16.		Çocuklarımın iyi eğitim aldıklarına inanıyorum					
17.		Okul ve çevresinin güvenli olduğuna inanıyorum					
18.		Dersliklerde öğrenci sayıları çok fazla					
19.		Çocuklarımı okula gönderemiyorum					
20.	**Sağlık**	Sağlık sorunlarımın çözülmesinde bir sorun yaşamıyorum					
21.		Sağlık hizmetleri için ödediğim para beni zorluyor					
22.		Doktor randevusu için çok bekliyorum					
23.	**İş Yaşamı**	İyi ücret alıyorum					
24.		Çalıştığım işten memnun değilim (ayrımcılık, şartları iyi değil vb.)					
25.		Maddi sorunlarımdan dolayı işime odaklanamıyorum					
26.		İşim yorucu ve stresli					
27.		Sağlıksız ve tehlikeli koşullarda çalışıyorum					
28.		Ek iş yapıyorum					
29.	**Toplumsal**	Zor durumda kaldığımda (hastalık, güvenlik, işsizlik) bana yardım edecek kişi veya kişilere ulaşabilirim					
30.		Bana yardım edecek kurumlara ulaşabilirim					
31.		Toplumsal duyarlılık yüksektir					
32.		Kendimi dışlanmış hissediyorum					
32.		Suç oranı yüksektir					
34.		Evsiz insanlar vardır					
35.	**Erişilebilirlik ve Katılım**	Aile bireyleriyle hafta sonunda vakit geçirebileceğim eğlenme/dinlenme alanlarına kolaylıkla ulaşıyorum					
36.		Kaliteli ve ucuz alışveriş imkânına sahibim					
37.		Belediye hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum					
38.		Çevremde mekânsal düzenlemelerin doğru yapıldığına inanıyorum					
39.		Kent yaşamı konusunda sorumluluklarımın ne olduğu konusunda bilgilendiriliyorum					
40.		Çevremle ilgili gelişmelerde yetkililer tarafından bilgilendiriliyorum					
41.		Engellilerin yaşamını kolaylaştıracak önlemlerin alındığını düşünüyorum					
42.		Kentsel hizmetlere ve imkânlarına kolaylıkla erişiyorum					
43		İşe gidiş gelişlerde çok zaman harcıyorum					
43.	**Çevresel Sorunlar ve Güvenlik**	Toplu taşıma hizmetleri çok iyidir					
45.		Yeşil alanlar yeterlidir					
46.		Hava kalitesi iyidir					
47.		Kendimi evimde güvenli hissederim					
48.		Kendimi sokakta güvenli hissederim					
49.		Kamunun asayiş hizmetlerinden memnunum					
50.		Su sıkıntısı vardır					
51.		Belediyenin temizlik işlerinden memnunum					
52.		Gürültü sorunu yüksektir					
53.		Trafik sıkışıklığı vardır					
54		Şehirde yaşamaktan memnunun					